

HEBREWS

Hini oma'-atan tay an libju

Hitay an tula' ja nitolong hana namati an Hudju wenna Hebrew ta pfumi-ah cha hi pammati. Ti cho-or chi likhat cha, ja gwa an inganuy cha hini pammati cha ay Kristo ta mumpfanggad cha hana tudtuchun chi Hudju. Hotti hini enat ni nuntula' an mangpapfi-ah ay chicha ja una impa-innilana hini apfagton Hesu Kristo.

Gwa han tolo an importante an nipa-innila ay tay an tula' an oma'-atan Hesu Kristo. Hini mahhun ja hija hini Empfalay Apo Jos hi ma-id chi poggogna. Ja khapo ta hijay Empfalay Apo Jos ja napfagpfagto hija mu hana profeta ja hi Moises ja hay hana angher. Me-aggwa ja hini enat Kristo ja napfarpfalor mu hini khun aton chi pachin chi Hudju. Hotti hi Kristo chi nepallog an khun mangeta'chokhan hi tatakhu ay Apo Jos hi ma-id chi poggogna. Me-atlo ja umannung an mi'takhu hini takhu an mamati ay hija, ti hija hini magpong an daton an namogpog hana ugali ja animal an daton chi Hudju ay Apo Jos.

Hini nuntula' ja ipatikhaw na hini oma'-atan chin pammatin hachi Hudju chin nahop, ta hay hato Hudju an namati ay Hesus ja etortoloy cha an mamati anong un munnaud chi i cha apalikhatan. Ay ni angonoh tay an tula' ja itukhuna an achi cha umachawwi ay Apo Jos ta un cha gwot unuchon hini maphod an pi'takhuwan an mangchat hi i cha pun-an-anlaan.

**Napfagpfagto hini haad ni
Empfalay Apo Jos mu hana
angher**

1 ¹ Chin timpon chin
a-ammod ta-o, ja gwacha
ayya chi penhod Apo Jos an

allon ay chicha ja khuna epa'gwa
hay hachi profeta na. Ja gwacha
hana numpfino-ob-on an inalin
Apo Jos ay chicha hi aton cha an
mangpa-innila. ² Muti ad ugwani
an angonoh chi arkhaw ja hi
Hesu Kristo an Empfalay Apo Jos

chi nangpa-innila ay chita-o hana penhod Apo Jos an allon. Hitay an Empfalay na chi nangpa-apaana an amin chi nagwacha, ja hijay pinilin Apo Jos an mamanoh an amin hato na-apa. ³ An amin hini aphod ja apfagton Apo Jos ja matikhaw ay hija, ti un anghay hija chi mangpatikhaw ay ni umannung an oma'-atan Apo Jos. Khapo ay ni apfalinan ni hapit tay Empfalay Apo Jos ja epapto' na an amin hay hato nagwacha. Napfalin an en-atoy nay pfahor chi tatakhu ta mapakawan cha ja timmalakhuy ad langit ja inumpfun ay ni nun-appit hi agwan ni Napfagto an Jos.

⁴ Hijaot un nichatan hi Kristo hi haad an napfagpfagto mu hini haad hana angher Apo Jos. Hay pangmatunan ja nipa-innila an hija hini Empfalay Apo Jos an ma-id ipadpadchungana, an pfu-un angher. ⁵ Ti ma-id chi oha hi angher hi nangallan Apo Jos ay tay impatula' na hi nangarjana hi,

“He-a hini Empfalay u, ad ugwani chi pangpatikhagwa' an ha-in chi Amam.”^a

Ja pfu-un khu angher chin nangallan Apo Jos hi,

“Ha-in chi Ama na ja hijay Empfalay u.”^b

⁶ Ja hay hato chi inali-alin Apo Jos ja naot honakhon hini

oh-ohha an Empfalay na an umali heto lota, an allona hi, “An amin aju an angher u, ja mahapor an dayawon ju hija.”

⁷ Ja hitay chi inalin Apo Jos hi oma'-atan hana angher na, an “Hana angher u, ja un pfaar u, an amat cha hi ijah ja apoy.”^c

⁸ Muti hay allona an oma'-atan ni Empfalay na ja,

“He-a Apo Jos, chi mun-ap-apo hi ma-id chi pogpogna, ja magpong hini atom an mun-ap-apo.

⁹ Hana magpong chi podhom an khun ma-at ja pfuhulom hana napukhit an ma-at.

Hijaot un ha-in an Jos mu ja pinili chi-a ja inchatan chi-a hi ot-ottongan an dayaw mu hana numpun-ibpfam ta magwachaan a hi an-anla.”^d

¹⁰ Ja oha khu hi inalin Apo Jos an oma'-atan ni Empfalay na ja, “Chin hunhunana, ja he-a an Apo chi Nampfu ay tay lota ja an amin chi gwa ad uchu.

¹¹ Umali han arkhaw an ma-upfah an amin hato, muti he-a ja munchochodcha a.

^a 1:5 Psalms 2:7 ^b 1:5 2 Samuel 7:14 ^c 1:7 Psalms 104:4

^d 1:8-9 Psalms 45:6-7

Mapa'-i cha an amat hi
lopfung an machonot.

12 Ipa'-igwin mu an amat hi
napfajag an lopfung ta
mahukatan.

Muti he-a ja achi a
marmarman
ja ma-id apogpokhan chi
pi'takhuwam.”^e

13 Ja ma-id oh-ohha hi angher hi
nangallan Apo Jos ay tay inali na
ay ni Empfalay na an,

“Umpfun a ay tay nun-appit
hi agwan u,
ingkhanah apfako' hana
pfuhur mu.”^f

14 Hotti ngay haad chi angher?
Chichay pfaar Apo Jos an achi
matikhaw an khuna honakhon
an tomolong hana tatakhu an
takhuwona.

**Madusa hini achi mangunud ay ni
tukhun Apo Hesus**

2 ¹ Hijaot un mahapor an
pa-ennongan ta-o hana
umannung an chengngor ta-o ta
achi ta-o mepfahhaw.

² Nipa-innila an umannung chin
urchin Apo Jos an inalin hachi
angher na chin hopapna, ja nu
gway mangtello ay tay an urchin
wenno achi mangunud ja
madusa, ti hijay ohong ni enat
na. ³ Hotti nu amat hina chi
na-at hachi nangtello chin urchin
Apo Jos an impa-innilan hana
angher ja achi mehalla an
om-omochot an madusa ta-o nu
inganuy ta-o hini napfalor an

intudtuchun Apo Hesus, an hija
hini aton an mi'takhu ay Apo
Jos. Ti hi Apo Hesus hini nahhun
an nangpa-innila ay tay an
tudtuchu, ja hay hana
nunchongor ay hija chi
nanihtikhuwan ay chita-o an
umannung hay hato. ⁴ Ja
tinihtikhuwan khuh Apo Jos hi
nangpatikhagwana hi
numpfino-ob-on an milagro an
ena-enat na ja hana uchumna an
achi apfalinan chi takhu an aton.
Ja ene'cha-e'cha na hana
apfalinan an inchat ni Espiritu
Santo ay ni penhod na an
pangchatan.

**Hi Hesu Kristo hini magpong an
Manakhu**

⁵ Hini khun mi allon an umali
an pun-ap-apugwan ja pfu-un
hana angher chi enhaad Apo Jos
hi mun-ap-apo muti hay takhu.

⁶ Ti gwa han nitula' an Hapit
Apo Jos hi nangarjana hi,
“Anagkha agkhu ni' cha'mi
an tatakhu an im
nomnomnomon Apo Jos,
ja khun mu ekhohkhohan?

⁷ Ja enhaad mu khuy tatakhu
an nababbabana mu hana
angher hi na-omtang,
muti ene'cham an
machaknganto hini arkhaw
an pangpapfagpfagtuwam
ay chicha ta ichatam
chicha hi otong an dayaw.

⁸ Ja nun-ap-apugwom hana
tatakhu ta chichay

^e 1:10-12 Psalms 102:25-27 ^f 1:13 Psalms 110:1

mangpapto' an amin chi
nagwacha.”^g

Nu amat heto, ja ma-id chi hay
oha hi achi epapto' chi takhu,
muti achi ta-o pay matikhaw ad
ugwani. ⁹ Muti ay Hesus ja
nipa-annung. Ti numpfalin hi
nababbaba mu hana angher Apo
Jos chin immaliyana heto lota.
Numpfalin hi takhu ta e-atoy nay
pfahor chi tatakhu khapo hi
khohkhoh Apo Jos. Ja anila ta-o
an ad ugwani ja nipapfagpfagto
ja nichatan hi otong an dayaw
khapo chin enat na an nunlikhat
hi i na natajan.

¹⁰ Magpong hitay an enat Apo
Jos an Nampfu an amin chi
nagwacha ta hijay medaydayaw.
Ti ene'cha na an munlikhat hi
Hesus ta mumpfalin hi magpong
an Manakhu an amin hi
empfafalalay Apo Jos ta cho-or
chi midchum an mipapfagpfagto
ay hija ad langit. Ti hi Hesus chi
arpugwan ni pi'takhuwan ta-o ay
Apo Jos. ¹¹ Hi Hesus chi khun
mangulahan hi pfahor ta-o. Ja
chita-o an inulahana ja hija an
nangulahan ay chita-o ja un oha
hini Ama ta-o. Hijaot un chita-o
achi ipfa-in ay Hesus an ipfilang
hi a-akhi na. ¹² Ti inali na ay
Apo Jos hi,

“Ipa-innila' he-a hana a-akhi',
ja ekanta' he-a hi agwachaan
an amin hana ma-amung
an mundaydayaw
ay he-a.”^h

¹³ Ja inali na khu hi,

“Munhochola' ay Apo Jos.”

Ja unaot khu allon hi,

“Toja' ja, ja hay hato
empfafalalay Apo Jos an
impulang na ay ha-in.”ⁱ

¹⁴ Hay hato empfafalalay Apo
Jos an inali na ja tatakhu cha
an gway achor cha an matoy.
Hotti hi Hesus ja numpfalin hi
takhu ta gway atona an matoy,
ta khapo chin natajana ja
enapfak na hi Satanas an hijay
nanangchon hi apfalinan chi
patoy. ¹⁵ Ti hay nangakha'-utan
hay hana tatakhu ja hini
nihikhud an ta-ot cha hi patoy.
Muti winayawayana-an Hesus
chicha.

¹⁶ Umannung an pfu-un hana
angher hana wayawayana-ana muti
chita-o an tatakhu an mipfilang hi
holag Abraham. ¹⁷ Hijaot un
mahapor an numpfalin hija hi
takhu ta amat ay chita-o an a-akhi
na, ta gway atona an mumpfalin
hi natakhy an pachi an gway
nignikha na ja mapagtarkan an
khun munserbi ay Apo Jos. Hijay
nana'pfat hi ohong chi pfahor ta
gway aton ta-o an mapakawan.
¹⁸ Ti khapo ta penacha nay likhat
ja natopngan hot anila na an
tomolong ay chita-o an tatakhu hi
hay i ta-o atopngan.

**Napfagpfagto hini haad Hesus mu
hi Moses**

3 ¹ Hotti cha'ju an a-akhi an
pinilin Apo Jos, ja
enajakhana an midchum ay hija

^g 2:6-8 Psalms 8:4-6 ^h 2:12 Psalms 22:22 ⁱ 2:13 Isaiah 8:17-18

ad langit, nonomnomon ta-o hi Hesus an hennag Apo Jos an Apostol, ja Natakhay an Pachin tay pammati an khun ta-o tihtikhuwan. ² Na'na-unnud ay Apo Jos an nanghaad ay hija, an amat khu ay Moses an na'na-unnud an nangpuno' ay ni pamilyan Apo Jos. ³ Muti hi Hesus chi napfagpfagto an madayaw mu hi Moses. Amat ay ni numpakhad hi pfallay an ot-ottong hini dayaw na mu hini pfallay. ⁴ Ma-id pfallay nu ma-id numpakhad, ja hi Apo Jos chi nangapja an amin chi nagwacha. ⁵ Umannung an mapagtarkan hi Moses an nunserbi hachi i-ibpfa na an pamilyan Apo Jos muti un takhalan Apo Jos hija. Ja hana enat na ja ipatikhaw na hay hana ipa-innilan Apo Jos hi uchum chi arkhaw. ⁶ Hi ayya Kristo, ja pfu-un pfaar Apo Jos ja angkhay an hija hini Empfallay na an mapagtarkan an mangpuno' ay ni pamilyan Ama na. Ja midchum ta-o ay tay pamilyan Apo Jos nu etortoloy ta-o an mange-ehchor ay Hesu Kristo ja munchochodcha hini otong an an-anla ta-o ay ni hahadchon ta-o an pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna.

Hini enhakhanan Apo Jos an pun-enanaan hana empfallay na

⁷ Hotti mahapor an unuchon ta-o chin intukhun ni Espiritu Santo hi nangarjana hi,

“Ad ugwani, ja chonglon ju hini tukhun Apo Jos,
⁸ ja achi ju ilukhangeh an amat chin enat chin a-ammod ju an ngimmangannu ay Apo Jos chin i cha nanopngatopngan ay hija hichi let-ang.
⁹ Allon Apo Jos hi, ‘Anong un cha khun tikhan hachi milagro an ena-enat u hi apat chi polo hi tagwon, ja khuna' topngatopngan.
¹⁰ Hijaot un lo'tat ja impapfungota' hay hachi tatakhu, ja khun u nomnomnomon hi, manakhku ni' hato tatakhu una' chu'khon ay chicha hon inlukhalukhangeh cha hana tukhun u.
¹¹ Impapfungota' ja enhapata' ta achi cha me'-atam ay ni enhakhana' an i pun-enanaan hana tatakhu.' ”^j

¹² Hotti pa-ennongan ju, a-akhi, ta alom ja ma-ichadni' chi oha ay cha'ju hi ngumangannu an achi mangunud ay ni tukhun Apo Jos. Ti unchani ja immachawwi aju ay ni pammati ju ay tay mamattakhu an Jos. ¹³ Ad ugwani gwot chi allon Apo Jos hi timpo an unuchon ta-o hini tukhuna ta ma-id malachaw. Hotti un aju gwot manghintitinnukhun hi a-arkha-arkhaw ta ma-id chi oha ay cha'ju hi mapfunggwitan hi pfahor, ja ta achi pfumato hini

^j 3:7-11 Psalms 95:7-11

nomnom ju. ¹⁴ Ti mimidchum ta-o ay Kristo nu khokhotan ta-o hini ente-a ta-o an pammati ta munchochodcha ja ingkhana.

¹⁵ Epanomnom u pay ay cha'ju hitay impatula' Apo Jos an nangarjana hi,

“Ad ugwani, ja chonglon ju hini tukhun Apo Jos ja achi ju ilukhangeh an amat chin enat hachi a-ammod ju an ngimmangannu ay Apo Jos.”^k

¹⁶ Ngachah tugwali hana nunchongor ay ni tukhun Apo Jos ja inlukhangeh cha chamchama? Chicha hana impanguluwan Moses an nakak ad Egypt. ¹⁷ Ja ngay ngachan hachi nangpapfungot ay Apo Jos hi apat chi polo hi tagwon? Chicha khu hana pfimmahor an nun-a-atoy hichi let-ang. ¹⁸ Ja ngay ngachah hay hachi nanghapataan Apo Jos an achi cha me'-atam ay ni enhakhana na an i pun-enanaan hana empfapfalay na? Chicha khu hana ngimmangannu ay hija. ¹⁹ Hotti hay ma-achar ta-o ay tay ja immannung an agkhuy cha ne'-atam ay ni enhakhana Apo Jos an i pun-enanaan hana empfapfalay na khapo hi agkhuy cha namatiyan ay hija.

4 ¹ Muti chin ingkarin Apo Jos an enhakhana na an i pun-enanaan ja mapfalin pay an mipa-annung ay chita-o. Hotti

eta-ot ta-o ta ma-id chi oha hi machakngan an achi mipfilang an me-atam ay tay pun-enanaan. ² Ti chengngor ta-o hitay maphod an ingkarin Apo Jos an amat chin a-ammod ta-o. Muti ay chicha ja ma-id inherpfin chin nunchongolan cha ti agkhuy cha inunud. ³ Chita-o an namati ja angkhay chi me-atam ay tay pun-enanaan, an hay panginnilaan ja hitay impatula' Apo Jos hi nangarjana hi,

“Impapfungota' ja enhapata' ta achi cha me'-atam ay ni enhakhana' an i pun-enanaan hana tatakhu'.”^l

Hay oma'-atana ja hitay pun-enanaan an ingkari na ja napfalin an nechachaag chin hunhunana an nun-enanaan Apo Jos chin nakhibpfohan chin nangapjaana ay tay lota. ⁴ Ti anila ta-o hitay allon tay Hapit Apo Jos an na-at chin me-apeto an arkhaw, an allona chi, “Chin me-apeto an arkhaw ja nun-enana hi Apo Jos, ti nakhibpfoh mahpay chin tamu na.”^m ⁵ Ja inali na khu hi,

“Impapfungota' ja enhapata' ta achi cha me'-atam ay ni enhakhana' an i pun-enanaan hana tatakhu'.”

⁶ Hotti matikhaw ta-o an hachi nahhun an nangngor ay nuy maphod an ingkarin Apo Jos ja agkhuy cha ne'-atam ti

^k 3:15 Psalms 95:7-8 ^l 4:3 Psalms 95:11 ^m 4:4 Genesis 2:2

ngimmangannu cha. Muti gwacha hana uchumna an me-atam ay tay i pun-enanaan an enchachaag Apo Jos an michat hay hana tatakhu na. ⁷ Hotti chin timpon Ari David, anong un at hichi hi tagwon chi nalahin chin ni'tatagkhuwan hachi agkhuy ne'-atam ay tay i pun-enanaan, ja gwa han impatula' Apo Jos ay Ari David hi nangarjana hi,

“Ad ugwani ja chonglon ju hini tukhun Apo Jos, ja achi ju ilukhangeh.”

Ja matikhaw ta-o an enchaag Apo Jos han ohan timpo an idchuman hana tatakhu ay tay pun-enanaan, ja ad ugwani chi inali na an timpo. ⁸ Anila ta-o khu an hitay pun-enanaan an ingkarin Apo Jos, ja pfu-un hichuy pfuglay ad Kana-an an nangedchongan Joshua hachi a-ammod ta-o. Ti nu ad Kana-an chi i pun-enanaan ja anagkha ta i khu allon Apo Jos hi gway ohah timpo hi idchuman hana tatakhu ay tay pun-enanaan? ⁹ Hitay chi panginnilaan an gwacha pay chi pun-enanaan an nechachaag hay hana tatakhu Apo Jos an amat chin nun-enanaan Apo Jos chin me-apeto an arkhaw. ¹⁰ Ti hana me-atam ay tay an i pun-enanaan an enchachaag Apo Jos ja mun-enana cha hi tamu an amat ay Apo Jos an nun-enana hi nakhibpfohan chin nangapjaana ay tay lota.

¹¹ Hotti pe'hehemad ta-o ta gway aton ta-o an me'-atam ay tay an pun-enanaan ay Apo Jos ta ma-id koma chi oha ay chita-o

hi achi me'-atam, an amat chin a-ammod an nanglukhangeh chin inalin Apo Jos. ¹² Ti hitay Hapit Apo Jos ja gway apfalinana ja cho-or chi ma-at na, ja matadtachom mu hay henalong an chugway tachom na an mepfogwo' ayya ja chakngana hini tungar. Hitay Hapit Apo Jos ja munchagchakhah ta pfu-ihana hana enhaha'pfa ta-o heto nomnom ja puhu. ¹³ Achi mili'-uchan hi Apo Jos, ti titigkhana an amin. Ja hongpfatan ta-o ay hija an amin chi hay ne'ne'-at ta-o ay tay an ni'tatagkhuwan.

Hi Hesus chi Natakhay an Pachi

¹⁴ Hotti khokhotan ta-o hini pammati an khun ta-o tihtikhuwan. Ti hi Hesus an Empfalay Apo Jos ja numpfalin hi Natakhay an Pachi ja immuy ad langit an mangta'chokhan ay chita-o an tatakhu ay Apo Jos. ¹⁵ Ja hitay Natakhay an Pachi ta-o ja me'le'na hay hana arngujan ta-o an tatakhu an khun matopngan. Ti penacha na an amin chi oma'-atan chi matopngan, muti hija ja agkhuy pfimmahpfahor. ¹⁶ Hotti achi ta-o mun-okhon an mehnot ay Apo Jos an magmakhohkhoh. Ja anila ta-o an nignikhaon chita-o ja ichat na hini mahapor ta-o ay ni timpo an mahapor ta-o hay tolong na.

5 ¹ Hana ayya khun mehaad hi Natakhay an Pachin chi Hudju, ja hay oha an padchung cha an takhu ta eta'chokhana chicha ay Apo Jos. Hija chi khun

mangdaton ay Apo Jos hana animar ja hana uchumna an khun idaton ta mapakawan chi pfahor. ² An-anuhana hana tatakhu an khun pfumahor ja khun mipfahhaw khapo ta agkhuy cha anila hini maphod, ti padchung cha an takhu an gway pungkapujana. ³ Ja khapo ta padchung cha an takhu hini pachi an khun me'pfahor ja mahapor an gway idatona hi animar ta mapakawan chi pfahor na, an amat ay ni atona an mundaton ta mapakawan hana pfahor chi tatakhu. ⁴ Pfu-un hini takhu chi manghaad ay ni achor na an mumpfalin hi Natakhay an Pachi, an hi Apo Jos chi khun manghaad, an amat chin nanghaachana ay Aaron.

⁵ Amat hina khu ay Kristo an pfu-un hijay nanghaad ay ni achor na an numpfalin hi Natakhay an Pachi, an hi Apo Jos chi nanghaad ay hija, ja una allon hi,

“He-a hini Empfalay u, ad ugwani chi pangpatikhagwa' an ha-in chi Amam.”ⁿ

⁶ Ja inalin khu Apo Jos ay hija hi,

“Mehaad a an pachi hi ma-id pogpogna an amat ay Melkizedek an pachi.”^o

⁷ Hichin agawwacha an Hesus heto lota, ja chin nungkalalakhana ja ini'gwap na ja

ingkila na hini kalalag na, ti anila na an gway apfalinan Apo Jos an mangergwang ay hija hi patoy. Hotti chengngor Apo Jos chin kalalag na ti numpakumbaba hija ja inunud na an amin chin penhod Ama na. ⁸ Ti anong un Empfalay Apo Jos ja inannila na chi amatan chi oha an na'na-unnud khapo ta cho-or chi i na nunlikhatan. ⁹ Khapo ta empapadchong na an nangunud an amin hi penhod Ama na, hotti hijay Manakhu an amin hana mi'-unud ay hija ta mi'takhu cha hi ma-id chi pogpogna. ¹⁰ Ja hijay enhaad Apo Jos an Natakhay an Pachi an amat ay Melkizedek.

Mahapor an umilog ta-o hi pammati

¹¹ Cho-or pay koma hana penhod u an ipa-innila ay cha'ju an oma'-atan hay hato khun u allon, muti nalikhat chi manghalocha'cha' an mangali ti niya an pfimmato hini nomnom ju. ¹² Hot akamoh an napfajag hitay namatiyan ju hotti cha'ju koma chi manudtuchugwan hana uchumna. Muti tan achi, ti niya an mahapor ju pay hay manuchugwan ay cha'ju hana mahmahhun an tudtuchu an pangpognachan ay tay pammati ta-o ay Apo Jos. Un aju amat hi pfu'jug an khun mun-inum an ma-id olog na an mun-utay. ¹³ Hini takhu an khun pay mun-inum ja hija hini ma-id pay

ⁿ 5:5 Psalms 2:7   ^o 5:6 Psalms 110:4

anila na an mangmatunan hi maphod. ¹⁴ Muti hini mipadchung hi ma-ilog an olog na an mangutay, ja hija hini immilog hi pammati an enachar na an mangmatunan hi maphod ja hay napukhit.

6 ¹ Hotti achi ta-o munchochodcha hachi pengpenghan chi tudtuchun Kristo an enad-achar ta-o, ta lamon ta-o an me'ha'ha'jab ta gway aton ta-o an me'-er-ellog. Ti napfalin an inannila ju hachi pengpenghan chi tudtuchun Kristo an hija hay hato. Chin nan-ukhan ta-o hachi ugali ta-o an ma-id herpfi na ta hi Apo Jos chi pinati ta-o, ² ja hana mitudtuchu an aton an mumpabautisar, ja hini aton an mungkalalag an eh-a hini ngamoy, ja hana oma'-atan chi amahuwan chi natoy, ja hini panugijan Apo Jos hi tatakhu an adusaan cha hi ma-id chi pogpogna. ³ Achi ta-o lupiton hay hato ta un ta-o gwot me'ha'ha'jab hi pammati. Omer-ellog ta-o koma khapo hi tolong Apo Jos.

⁴⁻⁵ Gwa hana uchumna an nahilagwan ja inannila cha hini aton an mi'takhu ay Apo Jos, ja penacha cha hana na-ispirituwan an bindisyon ja anong un hini apfalinan ni Espiritu Santo, ja penacha cha hini aphod tay Hapit Apo Jos, ja penacha cha hini oma'-atan ni apfalinan Apo Jos an ipatikhaw na hi uchum chi arkhaw. Muti unagkhu unchani ja chin-ug cha ja

pinahiw cha hitay pammati ay Kristo, ja pukhid na an achi mapfalin an efangngad chicha ta chu'khon cha khu hana pfahor cha. ⁶ Ti nu pahigwon cha hato inannila cha an maphod ja ma-id aton cha an muntutuju, ti amat hi un cha ipiggwa an mangpfakhat ay ni Empfalay Apo Jos hot mipfapfa-in hija hi tatakhu.

⁷ Ipadchung ta-o akay ni' ay ni lota an khun ma-ucha-uchanan. Nu pomhod hini nitanum hot mun-an-anla hini nanglota ti gway pfof-ona. Ja hini takhu an amat ay tay an lota ja bindisyonan Apo Jos. ⁸ Muti nu khulat ta hay holo' chi homangaw ay ni lota hot muntubtub hini nanglota ja pinoolana, ti ma-id inherpfi na. Amat hina khu an dusaon Apo Jos hana tatakhu an amat ay tay an lota.

⁹ A-akhi' an penpenhod u, anong un amat heto hana intula' u ja mamatiya' an ma-id chi amat hina hi ma-at ay cha'ju, ta hay agwaton ju ja hana mapmaphochan an ichat Apo Jos hana tinakhu na. ¹⁰ Ti hi Apo Jos an magpong ja achi na alichuwan hana impapati ju an enat, ja hini pamhod ju ay hija an impatikhaw ju ingkhana ad ugwani ay ni khun ju tumulungan hana i-ibpfa ju an tatakhun Apo Jos. ¹¹ Hotti hay podho' ja oha-ohanna ay cha'ju ja etortoloy na an hahadchon hini ipa-annungan an amin hana enchaag Apo Jos ingkhana chin

omangonoh an arkhaw. ¹² Achi ju e-enghay hini aton ju an me'ha'ha'jab ta ichipat ju chin enat hachi nahnahhun an nangagwat hana ingkarin Apo Jos khapo hi anuh ja pammati cha.

Nahamad chin ingkarin Apo Jos

¹³ Nomnomon ta-o chin nanghapataan Apo Jos chin kari na ay Abraham. Ma-id chi hay nangatngato mu hija hi punhapataan, hijaot un hini ngachanay nanghapataana. ¹⁴ Ja hay ingkari na ja inali na ay Abraham hi, "Umannung an ekhohkhoha' ja punholakho' he-a." ¹⁵ Hotti hi Abraham ja agkhuy himmikha an nanannod ingkhana an enagwat na hitay karin Apo Jos ay hija. ¹⁶ Hay hana tatakhu, nu penhod cha ayya an ehemad hini allon cha, ja munhapata cha an pfugwaon cha hay nangatngato an ngachan. Hotti chengngor cha ayya hitay an hapata hon empokhong cha an munhohongnger. ¹⁷ Amat hina khu chin nanghapataan Apo Jos ay Abraham, an nunhapata hija ta pa'-annilaon hana mangagwat ay tay ingkari na an achi marman hana inali na an ma-at. ¹⁸ Ma-id lahlah Apo Jos hot achi marman chin kari na ja hapata na. Hitay chi mangpapfi-ah ay chita-o an khun mangehchor ay hija ta mehamad hini pammati

ta-o ay ni hahadchon ta-o an pi'takhuwan ay hija. ¹⁹ Hitay an i ta-o punhocholan chi mangpapa-ud ay chita-o ta achi makhinkhinu hini pammati ta-o ay hija. Khapo ay tay pammati ta-o ja impahikhop chita-o ay ni presensyan Apo Jos an amat ay ni khun humigpan ni Natakhay an Pachi ay ni Na-assantuwan an Kwarto hichi Templo an nahalanan chin kurtina. ²⁰ Impangpangullun Hesus an himmikhop ta hijay khun mangepfattan ay chita-o ay Apo Jos. Ti hijay nehaad hi Natakhay an Pachi hi ma-id chi pogpogna an amat ay Melkizedek an pachi.

Chin nipachiyang Melkizedek

7 ¹ Hitay an hi Melkizedek ja Ari ad Salem, ja oha khu an pachin ni Napfagto an Jos. Chin numpfangngachan cha Abraham chin i cha nangupfatan hachi ar-ari ja immuy hi Melkizedek an i nanittum ta bindisyonana hi Abraham. ² Ja inchat Abraham ay Melkizedek chin intapig na an apagkapollon an amin chin khina-un hachi ar-ari an enapfak na. Hay podhonan hapiton ay tay ngachan an Melkizedek ja magpong an ari. Ja hija khu chi arin chi lenong, ti hichuy pfuglay an nun-ariyana ad Salem ja lenong hini podhona an hapiton. ³ Ma-id nanginnila nu ngay nang-empfalay ay hija ja ngay holag hi narpugwana. Ja ma-id

^p 6:14 Genesis 22:16-17

khu nanginnila nu chaah chi nitu'khungana ja natajana. Hotti hitay an apachi na ja mipadchung ay ni Empfalay Apo Jos an munchochodcha an pachi hi ma-id chi pogpogna.

⁴ Tikhan ju akay ni' an nangatngato hi Melkizedek. Ti hi Abraham an khun ta-o tangachon an nangholag ay chita-o an Hudju, ja inchat na pay ay Melkizedek chin apagkapollon chin enala na an khina-un hachi ar-ari. ⁵ Nu holag Levi hi Melkizedek ja ma-awatan nu anagkha ta inchat Abraham hini apagkapollo ay hija. Ti gwa hitay urchin ta-o an Hudju an allona hi, hana holag Levi an chicha hana mehaad hi pachi, chi pangchatan hachi papadchung cha an Hudju ay ni apagkapollon hana khun cha iliya', anong un cha numpapadchung an holag Abraham. ⁶ Muti hi Melkizedek ja pfu-un holag Levi, ja inchat chamchama Abraham hini apagkapollo ay hija. Me-aggwa ja binindisyonan Melkizedek hi Abraham, anong un hi Abraham chin nangarjan Apo Jos hay hana ingkari na. ⁷ Ja anila ta-o an nangatngato hini gway apfalinana an mumbindisyon mu hini mabindisyonan. ⁸ Me-atlo ja hana holag Levi an khun mangala ay ni apagkapollon hana tatakhu, ja tatakhu cha an matoy. Muti hi Melkizedek ja

ma-id allon tay Hapit Apo Jos hi natajana, an hay allona ja munchochodcha hija an pachi hi ma-id pogpogna. ⁹ Me-apat ja anong un cha Levi an khun mangala hi apagkapollo, ja amat hi nidchum cha ay Abraham an nangchat hi apagkapollo cha ay Melkizedek. ¹⁰ Ti anong un agkhuy pay nitu'khung hi Levi chin nanittuman Melkizedek ay Abraham, ja hitay an enat Abraham ja mipfilang hi enat cha an amin, ti hijay nangholag ay cha Levi.

Hini nipachiyan Hesu Kristo

¹¹ Chin nangchatan Apo Jos ay ni urchin hay hachi Hudju ja enhaad na hana holag Levi an mumpachi ta chichay mangat hana allon ni urchin. Muti hitay tamu cha an papachi ja achi na kaya an pumpfalinon hana tatakhu hi magpong. Hijaot un mahapor chi hay oha hi pachi an mepallog, an hija hi Hesu Kristo. Hija hini Natakhay an Pachi an amat ay Melkizedek, an pfu-un holag Aaron an narpu ay Levi. ¹² Ja nu maparkhan hana papachi ja kapilitan an maparkhan khu hana urchin an khun ta-o unuchon an Hudju. ¹³⁻¹⁴ Hotti hi Hesu Kristo an Apo ta-o an inalin Apo Jos hi mumpalin hi pachi an amat ay Melkizedek ja pfu-un holag Levi. Anila ta-o an narpu hija ay ni

⁹ 7:5 Chin enat Apo Jos an nanghaad hachi holag Levi an pachi ja mapfaha ay ni Numbers 1:47-54

ohan tribo an holag Judah. Ja ma-id oh-ohhah holag Judah an numpfalin hi pachi an khun mundaton. Ja ma-id khuh inalin Moses hi gway holag Judah an mumpfalin hi pachi.

15 Nalaklaka an ma-awatan ad ugwani hitay namarkhan Apo Jos chin nahhun an aton chi pachi an mehaad ja hini khu urchin an khun cha unuchon, nu nomnomon ta-o an hi Hesus an nepallog ja natnat-on an pachi an amat ay Melkizedek. 16 Chin numpfalinan Hesus hi pachi ja agkhuy nepognad ay ni holag an narpugwana khapo hi urchin, muti nepognad ay ni apfalinana an narpu ay ni pi'takhuwana an ma-id chi pogpogna. 17 Hijah tay chin impatula' Apo Jos hi nangarjana hi,

“Mehaad a hi pachi hi ma-id pogpogna
an amat ay Melkizedek an pachi.”^r

18 Hijaot un naparkhan chin urchin, ti ma-id apfalinan chi urchin an mangehnot hana tatakhu ay Apo Jos, ja ma-id itolong na 19 ta mumpfalin hana tatakhu hi magpong. Ja nehamhamad hitay punhocholan ta-o, ti khapo ay Hesus ja mapfalin an mehnot ta-o ay Apo Jos.

20-21 Hay khuh oha hi pangtikhan an nangatngato hi

Hesus an pachi ja nunhapata hi Apo Jos hi nanghaachana ay hija ja inali na hi,

“Ha-in an Apo Jos ja nunhapataa'
ja achi marmarman hitay enhapata'
an mehaad a hi pachi hi ma-id pogpogna.”^s

Muti hana ayya holag Levi an numpfalin hi pachi ja ma-id amat heto hi enhapatan Apo Jos.

22 Khapo ay tay ingkarin Apo Jos, ja hi Hesus chi punchomo-an an mipa-annung hini mapmaphochan an ne'tobpfalan Apo Jos ay chita-o. 23-24 Hay oha khu hi aphod Hesus an pachi ta-o ja achi matmatoy, hotti munchochodcha an mumpachi hi ma-id chi pogpogna. Achi amat hachi cho-or an numpenpenalog an holag Levi, ti khun cha matoy hotti khun mapogpog hini aton cha an munserbi. 25 Khapo ta achi matoy hi Hesus ja achi mapogpog hini apfalinana an manakhu hay hana mehnot ay Apo Jos khapo hi pammati cha ay hija, ti matakhu hija hi ma-id chi pogpogna an khun mangekalalakkan ay chicha.

26 Hijaot un hi Hesus hini Natakhay an Pachi an mahapor ta-o. Ti nasantuwan ja ma-id chi hay pfahor ja khinit na. Achi mi'padchung ay chita-o an napfahulan, ti hijay munnaud an napfagpfagto an amin, anong un hana gwa ad langit. 27 Hi Hesus

^r 7:17 Psalms 110:4   ^s 7:20-21 Psalms 110:4

ja achi amat hachi uchumna an Natakhay an Papachi an khun mundaton hi a-arkha-arkhaw, ti mahapor an gway idaton cha ta mapakawan hana pfahor cha ja un chaot mundaton ta mapakawan hana tatakhu. Muti ay Hesus ja namengpenghan an indatona hini achor na ay Apo Jos ta mapakawan hana pfahor chi tatakhu, ingkhana ad ugwani ja anong un hana umali an ar-arkhaw. ²⁸ Chin intuchun ni urchin Moses an mehaad hi Natakhay an Pachi ja hay holag Levi an padchung ta-o an tatakhu an napfahulan. Muti hini oma'-atan chin enhapatan Apo Jos an netob chin urchin, ja mehaad hini Empfalay na an mumpfalin hi pachi an ma-id oh-ohhah akuchangana.

Chin pfakhu an ne'tobpfalan Apo Jos hi tatakhu

8 ¹ Hay podho' hi ma-awatan ju ay tay khun u allon ja gwacha hitay Natakhay an Pachi ta-o, an i inumpfun ay ni nun-appit hi agwan tay Napfagto an Jos ad langit. ² Hini nahamad an khuna punserbiyan ja ay ni agawwacha an Apo Jos an enephod na, an pfu-un chin ma-ali hi Na-assantuwan an Kwarto ay chuy tabernakulo an enephod chi takhu chin nahop. ³ An amin chi Natakhay an Pachi

ja chichay nehaad an mangdaton ay Apo Jos hana animar ja hana uchumna an midaton. Hotti hitay Natakhay an Pachi ta-o, ja mahapor an gwa khu chi idatona ay Apo Jos. ^{t 4} Muti pfu-un heto lota chi pumpachiyana. Ti nu gwacha pay koma heto lota ja achi ma-ali an pachi, ti gawwacha hana papachi an khun mangdaton hana allon ni urchin Moses. ⁵ Muti hini khun cha punserbiyan heto lota ja un talato ja ágwan ni umannung an oma'-atana ad langit. Ja chin nunhakhanaan cha Moses an pamakhachan cha ay ni tabernakulo ja intuchun Apo Jos hini aton cha, an inali na ay Moses hi, “Tikhama ta pakhachon ju ayya hini tabernakulo ja e'-e'nong ju chin impatikhaw u ay he-a hichi pfuludna ad Sinai.” ^{u 6} Muti hini tamu an impulung Apo Jos ay Hesus ja napfarpfalor mu hini tamun chin nahnahhun an papachi, ti napfarpfalor hitay pfakhu an ne'tobpfalan Apo Jos hana tatakhu khapo ay Kristo, ti nepognad hichin napfarpfalor an karin Apo Jos. ⁷ Ja nu ma-id nungkulangan chin nahhun an ne'tobpfalana ja achi koma mahapor chi hay oha khu. ⁸ Muti impa-innilan Apo Jos an ad-adchi chin nahhun an ne'tobpfalana hi

^{t 8:3} Hi Kristo an Natakhay an Pachi ta-o ja ma-id chi hay animar hi indatona ti un hini mismo an chala na. (Hebrews 9:12)

^{u 8:5} Exodus 25:40

nangamujuwana hana tatakhu
an nangarjana hi,

“Allon Apo Jos hi, ‘Umali
han arkhaw an
pangepchocha' han pfakhu
an pe'tobpfala' hana
tatakhu' an holag Israel ja
holag Judah,

9 an achi amat chin enat u
an ne'tobpfar chin
a-ammod cha
hi nangekaka' ay chicha ad
Egypt.
Ti entello cha chin
ne'tobpfala' ay chicha,
hijaot un u tene-a-an chicha.

10 Amat heto hini pfakhu an
pe'tobpfala' hana holag
Israel.
Uchum chi arkhaw ja ichata'
chicha hi pfakhu an
nomnom
ta ma-awatan cha hana
urchin u,
ja lomano' hana puhu cha
ta marmuy pamhod cha an
umunud.

Hot ha-in chi Jos cha
ja chicha hana tatakhu'.

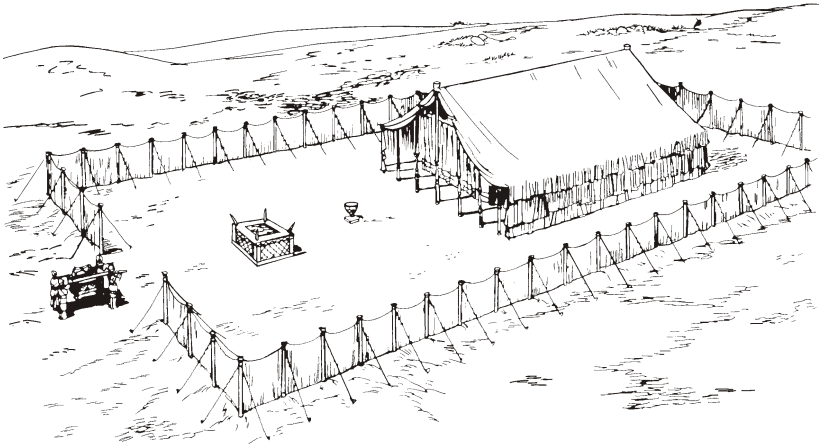
11 Ay chuy an timpo ja achi
mahapor an
munhintitinnuchu ja
munhintitinnukhun cha
ta gway aton cha an
manginnila ay ha-in.
Ti annilaona' ay chichan
amin,
anong un hana nabnababba
ingkhana hana
nun-atakhay an tatakhu.

12 Nignikhao' chicha ja
pakawano' hana
pfahor cha,
ja alichuwa' hana
nun-apukhit an
ena-enat cha.' ”^v

13 Ay tay nangarjan Apo Jos hi
gway pfakhu hi pe'tobpfalana ja
impa-innila na an naparkhan
chin nahhun. Ja anila ta-o an
ma-upfah hana napfajag an
ma-id mahpay herpfi na.

9 ¹ Hichin nahhun an
ne'tobpfalan Apo Jos ay
chicha ja gwacha hana ni-urchin
an unuchon chi tatakhu ay ni
aton cha an mundayaw ay Apo
Jos. Ja gwacha khu hichin
tabernakulo an pundayawan heto
lota. ² Hitay an tabernakulo ja
chugway kwarto na an
nun-ahalinan hi kurtina. Hini
mahhun an kwarto an humigpan
ja hija hini ma-ali an
Nasantuwan an Kwarto. Hijay
gwachaan ni hilaw ja hini
lamehaan an khun pegwallangan
ni tenapay an Netpfar ay Apo
Jos. ³ Hini oha an kwarto an
nahalinan ay ni me-aggwa an
kurtina ja hija hini ma-ali hi
Na-assantuwan an Kwarto. ⁴ Gwa
ay tay an kwarto chin
napfalitu-an an altar an khun cha
puntorkhan ay ni insenso. Ja
gwa khu chin napfalitu-an an
kahon an nittugwan hana
chugwa an pfato an nitula-an
chin himpolo an urchin Apo Jos.
Ja hana uchumna an ninitto ja

^v 8:8-12 Jeremiah 31:31-34

Chin tabernakulo an khun pundayawan hachi Hudju hichi let-ang

chin pfunguhan Aaron an hemmalepeng, ja chin napfalu-an an khalapun an nittugwan chin mana. ⁵ Ay nuy uhun tay an kahon ja gwacha chin chugwa an enephod cha an kerubim an hijay hinjar ni gawwacha an Apo Jos. Ay ni chaor ni nanaja-ag an paja' cha tay kerubim ja hijay panggwala'khiyan ni Natakhay an Pachi ay ni chala an apakawanan chi pfahor hana tatakhu. Ja cho-or pay muti achi khahin un u op-opngon an mangali an amin.

⁶ Hotti oma'-at heto hini panuh chi aton an khun mundayaw. A-arkha-arkhaw hon himmikhop hana papachi ay ni mahhun an kwarton ni tabernakulo an i mangat ay ni ne'cha an tamu cha. ⁷ Muti ay ni ayya me-aggwa an kwarto, ja un angkhay hini Natakhay an Pachi chi khun humikhop, ja un

mamenghan hi ohay tagwon. Ja ay ni humigpana ja u-ugnana hay chalan chi animar an idaton ta gway aton hana pfahor na an mapakawan ja midchum an mapakawan hana pfahor chi tatakhu an agkhuy nanginnila an gway numpfahulan cha. ⁸ Hay ma-achar ta-o ay tay ja ituchun ni Espiritu Santo an achi ta-o apfalinan an mehnot ay Apo Jos hu-un ta-o munchochodcha hichin urchin chi aton an mundayaw, ti ma-id apfalinan chi takhu an mi'hikhup ay ni Na-assantuwan an Kwarto. ⁹ An amin hay hatu ja gway ituchu cha ay chita-o ad ugwani. Ipa-innila cha an hana animar ja hana uchumna an midaton ja achi na apfalinan an mangpaphod hi konsensian hana khun mundayaw. ¹⁰ Ti hay hatu an urchin ja un munherpfi ay ni achor chi takhu, amat hana khun anun ja inumon ja hini aton an

mumpfulu. Hay hatoy khun ma-unud hichin agkhuy pay nangephochan Apo Jos ay ni pfakhu an mapmaphochan an

Ipattu-an chi hilaw hichi templo

ne'tobpfalana.

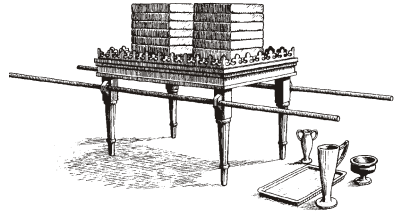
11 Ad ugwani ja immali hi Kristo an numpfalín hi Natakhay an Pachi ta gway aton ta-o an mangagwat hana maphod an enchachaag Apo Jos. Hini khuna punserbiyan ja hinuy Na-assantuwan an Pundayawan

Insenso an tenorkhan tay pachi

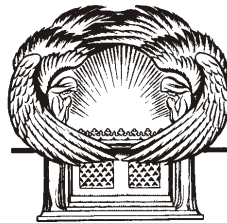
an ma-id ipadpadchungana. Hitay an Pundayawan ja munna'naud an madayaw mu chin khun cha pundayawan chin hopapna, ti pfu-un takhu chi nangephod ja pfu-un heto lota chi nangephochana an ad langit. 12 Hitay an himmigpan Kristo ay tay Na-assantuwan an

Pundayawan ja un namengpenghan an achi na ipiggwa. Ja chin inhikhup na an chala ja pfu-un chalan chi

Chin lamehaan an egwallangan ni tenapay an netpfar ay Apo Jos

khancheng ja pfakah muti hini mihamu an chala na. Ja un ammuna hitay an enat na ja nawayawaya-an ta-o hi pfahor ja ingkhana. 13 Gwachay khun piherpfian ni chalan chi khancheng ja pfakah, ja hini chapor ni napoolan an pfakah an

Chin kahon an ninittugwan chin himpolo an Urchin Apo Jos

inggwala'khi cha hana tatakhu. Hijay khun cha punleneh ay ni nitakhuwan cha an achi maleneh hi pannig Apo Jos ta gway aton cha khu an me'dayaw. 14 Muti munnaud an napfarpfalor hini chalan Kristo. Ti khapo ay ni apfalinan ni Espiritu Santo an achi matmatoy ja indatona hini

achor na ay Apo Jos, hija an ma-id oh-ohhah akuchangana ja pfahor na hi pannig Apo Jos. Hini chala na ja otong chi apfalinana an manganchong ay tay nomnom ta-o. Hotti malenong chi aton ta-o an munserbi ay tay mamattakhu an Jos, hot achi ta-o mahpay aton chi hay napukhit an i ipfallungan ay patoy.

¹⁵ Hotti munherpfi mahpay hitay pfakhu an ne'tobpfalan Apo Jos, ti hi Kristo chi mangeta'chokhan hi tatakhu ay Apo Jos. Hotti ephanoh na hana achi mapogpog an bindisyon an ingkari na ay chita-o an enajakhana. Ti chin natajan Kristo ja pfinajachana hana pfahor ta-o ta achi ta-o madusa khapo hi agkhuy ta-o nangunuchan ay ni urchin an nepognad chin nahhun an ne'tobpfalan Apo Jos.

¹⁶ Amat ay ni ohah takhu an e'cha na hana ephanoh na ja unot matoy. Achi cha pay khekhe'-ojon hato an mepfanoh an ingkhana hi umannung an natoy ¹⁷ ja un cha mahpay alaon hini pfanoh cha. Ti hini ene'cha na ja achi michat ay cha nuy ephanhana hu-un mamattakhu. ¹⁸ Amat hina khu chin nahhun an ne'tobpfalan Apo Jos, an ma-id pfalor na nu ma-id mun-ajuh hi chala an mumpfalín hi tihtikhu an gway natoy. ¹⁹ Ti chin enat Moses ja

impa-innila na hana tatakhu an amin hana urchin Apo Jos. Ja enala na han chalan chi pfo'tot an pfakah ja chinammana. Ja enala na khu han chutchut chi karnero an nitina hi mumpfolah, ja empa-aw na han hepeng chi hisopo. Napfalin ja entamor na ay ni chala ja inggwala'khi na ay chuy nalo-ot an tula' an nitula-an ni urchin Apo Jos, ja gwinala'khiyana khu hachi tatakhu ta malenehan cha hi pannig Apo Jos. ²⁰ Ja inali na hi, "Hitay an chala chi mangtihtikhu ay ni ne'tobpfalan Apo Jos an in-urchina chi unuchon ju."^w ²¹ Napfalin ja gwinala'khiyana khu chin tabernakulo ja an amin hachi khina-u an nun-egwallang ta malenehan cha an ma-usar ay ni pundayawan ay Apo Jos. ²² Ti hay ituchun ni urchin ja ma-id uchumna hi punleneh nu pfu-un hini chala. Ja ma-id pfahor hi mapakawan hu-un ma-id chala hi midaton.

Mapakawan chi pfahor khapo chin natajan Hesu Kristo

²³ Hitay tabernakulo ja hana khina-u ja un amat hi ágwan ni umannung an aton an mundayaw ay Apo Jos, muti mahapor chamchama an malenehan cha hi chalan chi animar an nidaton. Hotti hini mangpasanto ay ni umannung an pundayaw ay Apo Jos ad

^w 9:20 Exodus 24:8

langit ja mahapor hay munnaud an napfarpfalor an midaton.

²⁴ Ja chin Na-assantuwan an Kwarto an enephod chi takhu ja una etalato ad langit an gawwacha an Apo Jos. Ja pfu-un hijay himmikhupan Kristo muti umannung an numpfangngad ad langit. Hotti gawwa hichi an hijay khun mangeta'chokhan ay chita-o an namati ay Apo Jos.

²⁵ Chin enat Kristo ja achi amat ay ni khun aton ni Natakhay an Pachin chi Hudju. Ti hija ayya ja metennagwon an humikhop ay ni Na-assantuwan an Kwarto an u-ugnana hay chalan chi animar an nidaton. Muti hi Kristo ja agkhuy na impiggwapiggwa an nangdaton ay ni achor na. ²⁶ Ti nu amat hetoy enat na hot numpiggwapiggwa koma an nunlikhat nete-a chin narmugwan tay lota. Muti hini oma'-atana ja, ay tay an angonoh chi arkhaw, ja namengpenghan an immali heto lota an nangdaton ay ni achor na ta gway aton chi pfahor an mapakawan. ²⁷ Ti ne'cha an mamenghan an matoy chi takhu ja un chaot mahugi ay Apo Jos. ²⁸ Ja amat heto khu an un namenghan an nidaton hi Kristo ta ha'pfatona chi pfahor hana cho-or an tatakhu. Ja mumpfangngad hija muti achi umali ta e-atoy na khuy pfahor, an una agwiton hana manahalimid an manahalichit ay ni pumpfangngachana ta

mi'takhu cha ay Apo Jos hi ma-id chi pogpogna.

10 ¹ Hini urchin Moses ja un amat hi ágwan ni oma'-atan hana maphod an bindisyon an ichat Kristo, ti pfu-un hitay hini oma'-atana. Hijaot un anong un tennagwon an mundaton hana mundayaw ay Apo Jos ay ni inalin ni urchin hi midaton ja ma-id apfalinana an mangaan hi pfahor ja mangpagpong ay ni pi'takhuwan cha. ² Ti nu umannung an na-ulahan hana pfahor cha hot achi cha mahpay nonomnomon an napfahulan cha ja empokhong cha koma an mundaton.

³ Muti hini umannung an oma'-atana ja hay hatoy ayya metennagwon an idaton cha ja una epanomnom ay chicha an napfahulan cha. ⁴ Ti umannung an ma-id apfalinan ni chalan chi pfakah ja khancheng an mangulahan hi pfahor. ⁵⁻⁶ Hitay chi khapo na an chin umaliyan Kristo heto lota ja inali na ay Ama na hi,

“Tayya an pfu-un hana khun maparti an animar ja hana uchumna an daton chi penhod mu, ja achi a ma-ay-ayyu hana animar an mapoolan ay ni altar ja hana uchumna an midaton khapo hi pfahor. Hijaot una' enephochan hi achor ta gway midaton ay he-a.”

⁷ Ja inali na khu hi,

“Toja' ja, Apo Jos, an mangat ay ni penhod mu ta mipa-annung hini nitula' an Hapit mu.”^x

8 Nomnomon ta-o hini podhon Hesu Kristo an hapiton ay tay inali na, an achi podhon Apo Jos hana animar an khun cha idaton ja khun cha poolan, ja hana chalan chi animar an idaton cha ta gway aton chi pfahor an mapakawan. Pfu-un hay hato chi mangpachenor ay hija, anong un in-urchin Moses. **9** Ja unaot allon hi, “Toja' ja an mangat ay ni penhod mu.” Hitay an hinapit na chi panginnilaan an lemman Kristo hichin khun cha aton an mundaton ja empallog na hini achor na an nidaton, ti hijah tay chi penhod Apo Jos. **10** Ja inunud Hesu Kristo hitay penhod Apo Jos, hijaot un ta-o na-ulahan hi pfahor khapo chin namengpenghan an nangdatunan Hesu Kristo ay ni achor na.

11 Hachi papachin chi Hudju ja a-arkha-arkhaw an tuma'chug cha an mangat ay ni tamu cha. Ja mumpiggwa cha ay ni ohan arkhaw an mundaton ja un hihiya hini khun cha idaton. Muti ma-id oh-ohhah apfalinan hato an daton an mangaan hi pfahor. **12** Muti hi Kristo ayya ja namengpenghan an indatona hini achor na. Ja un ammuna hitay an enat na ja na-aan chi pfahor ja ingkhana. Ja napfalin hitay an tamu na ja inumpfun ay

ni nun-appit hi agwan Apo Jos, **13** hotti gwa hichi an munhohhood ingkhana hi apfakon Apo Jos hana pfuhur na.

14 Ja khapo ay tay namengpenghan an nangdatunana ay ni achor na, ja an amin hana nalenehan chi pfahor cha ja pumpfalinona chicha hi magpong ja ingkhana.

15 Ja tihtikhuwan ni Espiritu Santo an umannung hay hato ti amat heto chin impatula' na an,

16 “Allon Apo Jos hi, ‘Amat heto hini pfakhu an pe'tobpfala' hana Israelitas. Uchum chi arkhaw ja ichata' chicha hi pfakhu an nomnom

ta ma-awatan cha hana urchin u, ja lomano' hana puhu cha ta marmuy pamhod cha an umunud.’”^y

17 Ja unaot allon hi, “Alichuwa' an amin chi pfahor cha ja hana nun-apukhit an ena-enat cha.”^z

18 Hotti nakhibpfoh an napakawan hay hato an pfahor ja penogpog na an khahinon chi mundaton khuh.

Ma-id homalegwa ay ni ehnotan ta-o ay Apo Jos

19 A-akhi, khapo chin chalan Hesus an nun-ajuh chin nang-atajana hi pfahor ta-o, ja achi ta-o toma-ot an mehnot ay

^x 10:5-7 Psalms 40:6-8 ^y 10:16 Jeremiah 31:33 ^z 10:17 Jeremiah 31:34

ni agawwacha'an Apo Jos an e'-e'nongan chin Na-assantuwan an Kwarton ni tabernakulo.

20 Ti chin natajana ja mipadchung chin nahakgwi-an chin kurtina an nanahhalin chin Na-assantuwan an Kwarto, hotti nipfughor hini pfakhu an agwun ta-o an umuy ad langit an ma-id uchumna nu pfu-un hi Hesu Kristo an mamattakhu.

21 Hi Hesus chi pachi ta-o ad ugwani an ma-id ipadchungana, ja hijay mangpapapto' ay ni pamilyan Apo Jos. 22 Hotti achi ta-o mun-okhon an mehnot ay Apo Jos ti nagwacha'an ta-o hi nehamad an pammati ja nalenehan hato nomnom ta-o an nun-apukhit, an amat hi nagwala'khiyan ay ni chalan Hesu Kristo ja amat hi na-olahan hato achor ta-o hi maleneh an chanum.

23 Mahapor an khokhotan hini pammati ta-o hana maphod an ingkarin Apo Jos hi hahadchon ta-o an hija hitay khun ta-o tihtikhuwan. Achi ta-o munharhalinchugwa ti achi munlahlah hi Apo Jos an nangali. 24 Ja nomnomon ta-oy aton an muntitinnolong ta om-omlot chi i ta-o pumpepennohhochan ja pangatan hi maphod. 25 Ja achi ta-o inganuy hitay khun ta-o aton an ma-am-amamung an mundayaw ay Apo Jos an amat ay ni khun aton hana uchumna, ta un ta-o gwot koma e-ar-alla an manghinpipinnapfi-ah hi pammatin chi ohanna ay

chita-o, ti matikhaw ta-o an khun homhomnot hini arkhaw an pumpfunggachan Hesu Kristo. 26 Ti napfalin ayya an inannilan ni ohan takhu hini umannung an oma'-atan chin nang-atajan Hesus hi pfahor ja una tugwali khurkhulaton an khun pfumahor, ja angkhaynana an ma-id khuh uchumna hi midaton an mangaan hi pfahor na. 27 Hotti un hay hahadchona ja hini atattata-ot an adusaan ja hini khun mungkhelab an apoy an mamoolan hana pfuhur Apo Jos. 28 Nomnomon ta-o hini khun cha aton ay ni ohan takhu an nanglukhangeh ay ni urchin Moses. Nu gway chugwa wenna tolo an mun-oh-ohha an muntihtikhu ja mapfu-ihan an pfimmahor hija, ja patajon cha an ma-id harhalinchugwaana. 29 Nu amat heto hini dusan ni oha an nanglukhangeh ay ni urchin Moses, ja un chah achi om-omod hini adusaan ni takhu an mangpa'-igwin ja man-ug ay ni Empfalay Apo Jos, ja pinahiwa na khu hini Espiritu Santo an nangkhohkhohan ay hija? Cho-or chi hongpfatana ay Apo Jos ti achi na pfallolan hini chalan Hesu Kristo an mangtihtikhu ay ni ne'tobpfalan Apo Jos hi tatakhu an hijay nangulahan hi pfahor. 30 Ti inannila ta-o hi Apo Jos an nangali hi, "Un angkhay ha-in chi mangchat ay ni ohong chi numpfahulan cha." Ja gwacha khu hitay nitula' hi nangarjana hi, "Hugijon Apo Jos hana

tatakhu na.”^a **31** Atattata-ot mangkay nu hitay mamattakhu an Jos chi mangdusa ay chita-o. **32** Nomnomon ju an khapo chin namatiyan ju an nanilagwan Apo Jos hi nomnom ju, ja inanuhan ju chin cho-or an likhat. **33** Ja gwa chin timpo an napfa-inan aju hi acho'lan chi tatakhu ja napalikhat aju. Ja nu gway padchung ju an namati an pinalikhat cha ja agkhuy ju enhaot an ibpfa ju, **34** ja ninignikha ju hana i-ibpfa ju an nipfalud. Ja inanuhan ju hay namlohan cha hana khina-u ju, ja un aju gwot mun-an-anla, ti anila ju an mapmaphochan hana enachangjan an enchachaag Apo Jos an michat ay cha'ju, ja munchochodcha cha ja ingkhana. **35** Hotti punchochodchaon ju hini pammati ju, ti otong hini lagpfu ju nu achi ju epfot. **36** Ja mahapor chi anuh an mangat ay ni penhod Apo Jos ta gway aton ju an mangala hana maphod an ingkari na. **37** Ti gwa han impatula' Apo Jos hi nangarjana hi,

“Achi mapfajag hot umali hini hahadchon ju an achi mataktak.

38 Hana magpong an takhu' ja mi'takhu cha an nepognad hi pammati, muti hana man-ug hi pammati cha, ja achiya' ma-ay-ayu.”^b

39 Muti chita-o ayya, ja agkhuy ta-o nidchum hay hana nan-ug hi pammati cha an dusaon Apo Jos hi ma-id chi pogpogna, ti namati ta-o hotti mi'takhu ta-o ay Apo Jos.

Hini oma'-atan chi pammati

11 ¹ Hotti ngachah chi oma'-atan chi pammati? Hini gway pammati na ja munhochor an michat hana hahadchon ta-o an ingkarin Apo Jos. Ja anong una agkhuy pay tinnig, ja anila na an umannung cha. ² Hachi a-ammod ta-o chin nahop ja gway pammati cha, hijaot un ma-ay-ayu hi Apo Jos ay chicha. ³ Khapo ay tay pammati ja inannila ta-o an hitay lota ja an amin chi nagwacha ja limmun Apo Jos ay ni apfalinan ni hapit na. Hotti enephod na an amin hana matikhaw khapo ay ni apfalinana an achi matikhaw.

⁴ Nomnomon ta-o akay ni' hi Abel, an khapo hi pammati na ja napfarpfalor hi pannig Apo Jos chin indatona mu chin daton Kain. Ja khapo khu hi pammati na ja impfilang Apo Jos hija hi magpong. Hotti anong un natoy hi Abel ja khun pay munhapit ay chita-o an nanginnila ay ni amatan tay an pammati na.

⁵ Hay khu oha an gway pammati na ja hi Enok. Khapo hi pammati na ja enalan Apo Jos hija an mamattakhu an agkhuy natoy. Ja hiningi-hingit cha ja

^a 10:30 Deuteronomy 32:35-36 ^b 10:37-38 Habakkuk 2:3-4

agkhuy cha chakngan, ti enalan Apo Jos hija. Ja gwa han impatula' Apo Jos hi nangarjana hi, chin a-adchaan Enok heto lota ja ma-ay-ayu hi Apo Jos ay hija. ⁶ Ja nu ma-id pammati ja un chah ma-ay-ayu hi Apo Jos? Ti hini mamhod an mehnot ay Apo Jos ja mahapor an pattiyona an gwachay Apo Jos ja pattiyona khu an gway lagpfun hana maningit ay hija.

⁷ Oha khu hi Noah an khapo hi pammati na ja enenggor na chin inalin Apo Jos an ma-at, anong una agkhuy tinnig, ja enephod na chin da-ong ta atakhuwan cha an pamilya. Inunud na hi Apo Jos khapo hi pammati na, hot nipatikhaw an napfahulan an amin hana tatakhu an agkhuy namati. Hotti oha hija an impfilang Apo Jos hi magpong khapo hi pammati na.

⁸ Hi khu Abraham ja inunud na chin inalin Apo Jos khapo hi pammati na. Ti chin nangarjan Apo Jos hi umuy ay ni lukhar an epanoh na ay hija ja empacheh na an umuy, an anong una agkhuy anila hini omajana. ⁹ Ja khapo ay tay pammati na ja immuy an i pfimmagwi ay chuy an lukhar an mepfanoh ay hija. Ja nunhehetto han apfong an torcha ja amat khu ay cha Isaak an empfalay na ja hi Jakob an apo na, an nidchum cha an michatan ay ni pfanoh an

ingkarin Apo Jos. ¹⁰ Inanuhan Abraham hay hato ti munchomo' hija an mi'takhu ay ni hahadchona an munchochodcha an pfuglay ad langit an enephod Apo Jos. ¹¹ Ja khapo hi pammatin Abraham ja nagwachaan cha hi empfalay anong un nunnaud an nala-ay ja numpfahig hi Sarah an ahagwa na. Nunhochor ay Apo Jos an mangat chin ingkari na. ^c ¹² Hotti hay pfilang Abraham ja achi munholag ti nunnaud an nala-ay. Muti unagkhu la-ahna ja nunholag hija, ja chin holag na ja amat hi pfilang chi pfittuwan ad uchu, ja amat khu hi panag an achi mapfilang.

¹³ An amin hay hato tatakhu an hinapit u, ja natoy cha an agkhuy pay nachakngan hini timpo an pangchatan Apo Jos hana ingkari na ay chicha. Muti amat chamchama hi ena'-amang cha hana inalin Apo Jos hi ma-at to an penpenhod cha an agwaton. Anila cha an un cha pfimmabpfagwi an ma-id mismo hi pfuglay cha heto lota. ¹⁴ Hitay an nomnom cha ja matikhaw an gwa hini umannung an pfuglay an hahadchon cha. ¹⁵ Ja pfu-un hachi pfuglay an tenaynan cha chi khun cha nomnomnomon. Ti un amat hot numpfabpfangngad cha. ¹⁶ Muti achi, ti hini hahalichiton cha an podhon cha an omajan ja hini mapmaphochan an pfuglay

^c 11:11 Wenno: *Ja khapo hi pammati na ja nunhapfin hi Sarah anong un pfakit, ti nunhochor ay Apo Jos an mangat chin ingkari na.*

ad langit. Hijaot un inapfulut Apo Jos an hijay Jos cha. Ja umannung hitay ti enhakhanaana chicha hi pfuglay ad langit.

17-18 Nomnomon ta-o chin pammatin Abraham an natikhaw ay chin natopngana. Hi Abraham chi nangallan Apo Jos an hi Isaak an oh-ohha an empfalay na chi ihunaan chi holag na. Muti khapo hi pammati na ja agkhuy na intulli chin inalin Apo Jos an patajona hi Isaak ta midaton.

19 Ti pattiyon Abraham an gway apfalinan Apo Jos an takhuwon hi Isaak. Ja amat un immannung an tinakhu na hi Isaak, ti entoloy koma Abraham an indaton nu agkhuy empagwan Apo Jos.

20 Hi Isaak ja inijapfana cha Jakob ay Esau an empapfalay na khapo hi pammati na, ja in-ijab na chi hay aton Apo Jos an mumbindisyon ay chicha hi uchum chi arkhaw. 21 Amat khu hina ay Jakob, an gwa an khumaju an matoy ja ingkhu-ad na chin pfunguhana ta timma'chug an nundayaw ay Apo Jos. Ja khapo hi pammati na ja inijapfana hana a-apo na an empapfalay Josep. 22 Hi khu Josep an gwa an khumaju an matoy, khapo ay ni pammati na ja impadtu na chin akakan an amin chin holag Israel ad Egypt. Ja ni'-ali na khu hi pe-ekak cha chin tungar na ta i cha ilupfu' ay ni pfuglay an omajan cha.

23 Hachi a-ammod Moses ja gway pammati cha khu. Hotti chin nitu'khungana ja agkhuy cha temma-ot an nanglukhangeh

ay ni in-urchin chin ari an patajon cha hana pa'-eto'khong an linala-e an empfalay chi Hudju. I cha inhinop hi toloh pfulan ti tinnig cha an maphod hija an unga.

24 Immilog hi Moses ja khapo hi pammati na ja agkhuy na inapfulut an pun-empfalay chin pfupfai an empfalay ni Faraon. 25 Ti napfarpfalor ay hija hini i-idchumana hana tatakhun Apo Jos an maparpalikhat mu hana pun-an-anlaan hana khun pfumahor an un na-omtang ja napogpog. 26 Un cha ngongohmolon hija khapo ay ni pammati na ay ni Mesias. Muti napfarpfalor ay hija hitay khuna apahigwan khapo ay Kristo mu hini una alaon an amin hini enachangjan ad Egypt. Ti inhihi-ar na an gway linagpfu na an michat ay hija hi uchum chi arkhaw. 27 Khapo hi pammati na ja nakak ad Egypt an ma-id ta-ot na hu-un pfumungot hini ari. Inanuhana hay hato nunlikhatana ti amat hi khuna tikhan hi Apo Jos an achi matikhaw. 28 Ja khapo hi pammati na ja intuchugwana hana papadchung na an Israelitas hi aton cha ay ni alohan chin angher an mamatoy hana pangpanguluwan an empfalay hachi e-Egypt. Inali na hi alaon cha hini chalan chi karnero ta igwala'khi cha ay ni pantaw, ta maloh ayya hini angher ja achi na pe'patoy hana pangpanguluwan an empapfalay cha.

29 Khapo hi pammatin hachi Israelitas ja pfinad-ang cha chin nangadnan hi Mumpfolah an Baybay, ti un himpfumagkha ja napegwa' chin chanum ja nephod han mamakha an chalan an enenggwa cha. Ja unot gwa an me'pfad-ang chin e-Egypt ja nun-a'jum khu chin chanum ja nun-arteng cha. 30 Ja khapo hi pammati cha ja khun cha le'gwole'gwohon ad Jeriko hi petoh arkhaw ja un mituchor chin nunlene'gwod an alad chuy an pfuglay. 31 Ay chuy an pfuglay ja gwa hichuy pfupfai an hi Rahab chi ngachana an putah. Khapo ta gway pammati na ay Apo Jos ja minangili na hachi hennag Joshua an i mun-eleng ad Jeriko, ja tinulungana chicha. Hijaot un cha agkhuy inidchum an ne'patoy hija chin namatajan cha hay hachi ka-iliyana an ngimmangannu ay Apo Jos.

32 Cho-or pay hini mapfalin an istoryao' an oma'-atan chi pammatin chin a-ammod ta-o, muti ammuna otni' hitay ti munnaud an umanchu-oy nu pfo-ajo' an amin hana enat cha Gideon ja hi Barak ja hi Samson ja hi Jefta ja hi Ari David ja hi Samuel ja chin uchumna an profeta. 33 An amin cha tay ja gway pammati cha. Ja khapo hi pammati cha, ja gwa ay chichay mangab-apfak hi khukhupfat, empapadchong cha an nun-ap-apo, ja enagwat cha hana ingkarin Apo Jos. Chin uchumna ja khapo hi pammati cha ja ni'tim hachi ta-on chi layon ta

achi cha omalat. 34 Intuud chay uchumna hi apoy ja agkhuy cha naghob, ja chin uchumna ja nergwang cha hachi mamhod an mamatoy ay chicha. Ma-id pfi-ah chi uchumna muti inchatan Apo Jos chicha hi pfi-ah. Chin khu uchumna ja pfimmi-ah cha an mi'khukhupfat, hot empata-ot cha hachi hinchalo an narpu hi uchumna an pfuglay an mi'khupfat ay chicha. 35 Ja gwa chin pfinapfai an namati an timmakhu chin empapfalay cha an nun-atoy.

Ja chin uchumna, ja angkhay un cha achi penhod an ehaot chin pammati cha ja inapfulut cha an mipfabpfalud. Hotti naparpalikhat cha ingkhanah nun-atajan cha. Hay nenonomnom cha ja mapmaphochan hini hahadchon cha an amahuwan ja hini pi'takhuwan ad langit. 36 Khapo hi pammati cha ja natangkhatangkaan chin uchumna, ja nahuplit cha, ja napfangelengan cha an nipfalud. 37 Chin uchumna ja un cha numpfu-or chicha hi pfato ja ingkhanah natajan cha. Ja un cha nungkhahakhah an nun-ittang chin achor chi uchumna, ja nun-apfagwo' chin uchumna ingkhanah natajan cha. Chin uchumna ja munnaud an ahighikha ti napalikhat cha ja ma-id i cha pangalan hi mahapor cha. Chin atag lopfong cha ja un op-op chi karnero ja khancheng, 38 ja ma-id i cha panghinchan, hotti un ato'togna hichi let-ang

hon pfimmagwi cha, achi ayya ja hichi pfuludna ja un hay lijang hon nalo' cha. Khapo ay tay otong an pammati cha ja achi me-ajaw hitay lota hi punhitugwan cha.

³⁹ An amin hay hato ja na-apfulut cha ay Apo Jos khapo hi pammati cha, muti agkhuy cha ne'-ah-up hana ingkari na.

⁴⁰ Gwa han mapmaphochan an inhumang Apo Jos an aton, ta un omod na ta gway aton ta-o an midchum ay chicha, ta pumpfalinalon chita-o an amin hi magpong an tatakhu na.

Hi Apo Jos ja tukhunon chita-o

12 ¹ Hotti hay hato tatakhu chin nahop an nahamad chi pammati cha ay Apo Jos chi nomnomon ta-o an amat hi khun chita-o titigkhan, ta gway managchag ay chita-o an mangtoloy an mi'-unud ingkhana hi me'-atam ta-o ay ni immajan cha. Hotti mahapor an eponag ta-o an amin chi homalegwa ja hana pfahor an amat hi ha'pfat an machamot. ² Hi Hesus ja angkhay chi pattiyon ja punhocholan ta-o, ti hija chi pangulu ta-o an mangpagpong ay ni pammati ta-o. Inanuhana an nunlikhat hichi kros ja agkhuy na nenomnom chi hay ipfapfa-inana. Ti hay empfa-ennongana an hahalichiton ja hini anla an agwatona. Hotti inumpfun ad ugwani ay ni

nun-appit hi agwan ni tronon Apo Jos hotti madaydayaw hija.

³ Nonomnomon ju chin enat Hesus an nangedpor chin nunlinapoh an pfimmuhulan chi napfahulan an tatakhu ay hija, ta achi la-ahna ja i ju ingnganuy ja i aju himmikha an mi'-unud.

⁴ Nalikhatan aju an ni'khupfat hi pfahor muti ma-id pay oha ay cha'ju hi penatoy cha khapo hi pammati na. ⁵ Amat hi nalichuwan ju chin intukhun Apo Jos ay cha'ju an empfapfalay na chin nangarjana hi,

“Heton empfalay u, achim ngongohhajan hini aton Apo Jos an manukhun ay he-a,

ja achi a madismaya nu ihingar chi-a.

⁶ Ti tukhunon Apo Jos hini empfalay na an podpodhona,

hijaot una huplitan hato an impfilang na hi empfapfalay na.”^d

⁷ Hotti anuhan ju hana umali an likhat, ti hitay chi aton Apo Jos an manukhun ay cha'ju. Ti hitay chi panginnilaan an impfilang cha'ju ay Apo Jos hi empfapfalay na. Ti un chah gway empfalay hi achi tukhunon ni ammod na? ⁸ Hotti tukhunon Apo Jos an amin hana empfapfalay na. Ja nu achi ju pe'pacha chi panukhun Apo Jos, ja hijay panginnilaan an agkhuy aju nidchum hana umannung an

^d 12:5-6 Proverbs 3:11-12

empfapfalay na. ⁹ Hana ayya ammod ta-o heto lota ja khun chita-o tukhunon ja enegngor ta-o chicha. Hotti om-omod koma an unuchon ta-o hitay Ama ta-o an gwa ad langit ta gway aton ta-o an mi'takhu hi ma-id chi pogpogna. ¹⁰ Hini panukhun chi a-ammod ja un mamagpong, ti immilog ta ayya ja emmopoh chi puntukhunon cha. Napopogpog hini anila cha an maphod an aton chi muntukhun. Muti hini aton Apo Jos an manukhun ja aphochan ta-o ta gway aton ta-o an amat ay hija an ma-id pfahor na. ¹¹ Tukhunon chita-o ayya ja ma-id chi ay pun-anlaan ti munchokhoh hi punle'naan. Muti unchani ta ar-alegwohgwohon ja matikhaw ta-o hini maphod an ipfunga na an lenong chi nomnom ja hini magpong an pi'takhuwan.

**Ipapati ta-o an mi'-unud
ay Apo Jos**

¹² Hotti achi ju epfot hini aton ju an mi'-unud ja achi aju humikha ta un ju gwot khun ipfi'pfi-ah. ¹³ Unuchon ju hini magpong an chalan ta pangtikhan hana munharhalinchugway nomnom na, ta achi cha e-enghay ta gway aton cha an manghehemad an mi'-unud ay Apo Jos. ¹⁴ Un ju gwot ihihi-ar an itamu hini pun-oh-ohhaan ju an namati. Ja ipapati ju an mi'takhu ay ni magpong an pi'takhuwan, ti hini takhu an achi magpong ja achi mi'takhu ay Apo Jos.

¹⁵ Pa-ennongan ju ta achi la-ahna ja gwacha chi hay man-ug ay ni khohkhoh Apo Jos. Ja tikhan ju ta ma-id chi hay man-ug ay ni umannung an pammati ju, ti hini ayya takhu an amat hina ja un amat hay nitanum an pfumininu chi pfunga na. Nu home-on hitay ja cho-or hana ma-alinan an amat hi napfininuwan. ¹⁶ Ja pa-ennongan ju ta achi la-ahnaon immilugtap aju. Ja achi ju unuchon chin enat Esau an ma-id hi Apo Jos ay ni nomnom na. Angkhay chin henaang na ja inhugwar na chin pfanoh na an panguluwan chin namenghan an nanganana. ¹⁷ Anila ju an otong chin tutujun Esau chin enat na, ti podhona an hay ijab chi panguluwan chi i-ijab ama na ay hija muti agkhuy na-apfulut hija. Ja anong una ingkila an mumpakpaka-ahi, ja ma-id mapfalin.

¹⁸ Hotti ipapati ta-o an mi'-unud a-akhi, ti mapmaphochan hini ne'tobpfalan Apo Jos ay chita-o ad ugwani mu chin ne'tobpfalana chin a-ammod ta-o hichin nahop. Ti hay enat cha an nanginnila ay Apo Jos ja khun cha tikhan hana mamattikhaw an atattata-ot. Tinnig cha han khun mumpfilachaw an apoy ay chuy pfuludna ad Sinai, ja hemmelong ad uchu ja pimmuwo'. ¹⁹ Ja chengngor cha chin abpfuu ja chin atattata-ot an hapit Apo Jos. Khapo hi ta-ot cha ja inali cha hi, "Anong kay ayya ja achi etoloy

Apo Jos an mi'hapit ay chita-o.”
20 Ti achi cha pa'-ahcha' chin khun punhapitan Apo Jos an nangarjana hi, “Nu gway mangcha'-ang ay tay pfuludna ja pungkhajang ju ingkhana hi matoy, anong un hay animar.”^e
21 Munnaud an atattata-ot hato tinnig cha, hotti anong un hi Moses ja inali na hi, “Khuna' munggwogwog hi ta-ot u.”
22 Muti chita-o ayya ja nehnot ta-o ay ni pfuludna an Sion an hija hini Jerusalem an gwa ad langit. Nehnot ta-o ay ni pfuglay ni mamattakhu an Jos, an a-amungan hana linipfulipfu an angher an mun-an-anla an khun mundayaw ay Apo Jos.
23 Nidchum ta-o hana impfilang Apo Jos hi panguluwan an empfapfalay na an nelehta chi ngachan cha ad langit. Gawwacha ta-o ay ni presensyan Apo Jos an Manugi hi tatakhu, ja ne'-oh-ohha ta-o hay hana magpong an nun-atoy an tatakhu an lemman Apo Jos chi nitakhuwan cha ta ma-id akuchangan cha. **24** Ja nidchum ta-o ay Hesus an hijay nihunungan ni nephochan ni pfakhu an ne'tobpfalan Apo Jos ay chita-o. Chin chala na an nun-ajuh, ja napfarpfalor hini ma-at na mu chin chalan Abel an mangpfokha hi pfalloh chin namatajan Kain ay hija.
25 Tikhan ju ta achi ju itulli hini tukhun Apo Jos. Ti chin khun

aton Apo Jos an mi'hapit chin a-ammod ta-o ja hay takhu chi nunhapitona hi a-adchaan cha ad Sinai. Ja nadusa hay hana agkhuy nangunud hana inali na. Hotti om-omod ay chita-o an madusa ta-o nu chu'khon ta-o hana impa-innilan Apo Jos an gawwa ad langit. **26** Ja chin nunhapitan Apo Jos ad Sinai ja nungkhihu. Ja gwacha han inalin Apo Jos an agkhuy pay na-at an allona hi, “Mamenganh pay ja egwakhot u khu hitay lota, ja midchum an megwakhot ad uchu.”^f **27** Chin nangarjana hi mamenganh pay an egwakhot na hitay lota ja podhona an hapiton an upfahona an amin hana limmuna an achi munchochodcha. Angkhay hay hana achi makhinu chi mataynan. **28** Hotti munyaman ta-o ay Apo Jos ti nidchum ta-o ay ni Pun-ap-apugwana an achi makhinu. Hot daydayawon ja lihpituwon ta-o hija ta mi'panuy ay ni penhod na. **29** Ti hini aton tay Jos ta-o an mundusa hi tatakhu ja amat hi apoy an khomhob.

13 ¹ Etoloy ju an mumpopohochan an amat hi hin-a-agkhi. ² Ja tikhan ju ta khun ju mangiliyon hay marpu hi uchumna hi pfuglay an umali hina pfallay ju. Ti gwacha hana nummangili, ja un najuna agkhu ja angher Apo Jos hana minangili cha. ³ Nignikhaon ju hana nipfapfalud an amat hi

^e 12:20 Exodus 19:12-13 ^f 12:26 Haggai 2:6

ni'pafpalud aju. Ja nignikhaon ju khu hana maliglikhatan an amat hi nidchum aju ay ni punlikhatan cha. ⁴ Tayya han allo' ay cha'ju an amin. Hini arhinan ja mahapor an pfololan ju ta achi la-ahna hon i aju immilugtap ja me'-akhamang. Ti dusaon Apo Jos hini mangat heto. ⁵ Pfu-un koma hini pamhod ju hi pela' chi mangpadchong ay ni aton ju an mi'takhu, ta un aju koma mappog nu nga chah ni gwa ay cha'ju. Ti hi Apo Jos chi nangali hi, "Achi cha'ju taytaynan ja te'te-a-an." ⁶ Hotti munchomo' ta-o an mangali hi,

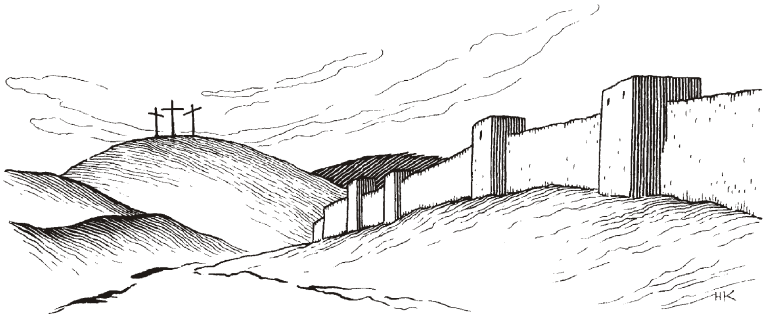
"Hi Apo Jos chi khun
tomolong ay ha-in,
hotti ma-id chi hay uja'
toma'tan
hi hay aton chi tatakhu
ay ha-in."^h

⁷ Nomnomon ju hachi nahnahun an pangpangulu ju an nangpa-innila ay tay Hapit Apo Jos ay cha'ju. Nomnomon ju hini maphod an pfungan chin ni'takhuwan cha ta tuntunchon ju chin pammati cha. ⁸ Ti hi Hesu Kristo ja achi marmarman, an chin oma'-atana chin hunhunana ja hija khu chi oma'-atana ad ugwani ja ingkhana. ⁹ Hotti achi aju ma-allilaw hana natnat-on an khun mituchu an achi mi'panuy ay ni umannung an tudtuchu. Hini mangpapfi-ah ay tay nomnom ta-o ja hini khohkhoh

Apo Jos an pfu-un hini urchin chi anun. Hay hato an khun cha unuchon ja ma-id chi hay itolong na ay ni pammati cha. ¹⁰ Ja hana mumpapilit an mangunud an amin hana urchin Moses ja ma-id kalintikhan cha an me'-agwat hana maphod an ichat Apo Jos ay chita-o khapo hi nangdatunan Hesu Kristo ay ni achor na.

¹¹ Hini ayya chalan chi animar an nidaton ay Apo Jos ja ihikhop ni Natakhay an Pachi ay ni Na-assantuwan an Kwarto ta gway aton chi pfahor chi tatakhu an mapakawan. Muti achi cha ihcha hini achor ni animar an nidaton khapo hi pfahor, an un cha ekak ay ni pfuglay cha ta i cha poolan. ¹² Ja amat khu ay Hesus, an enekak cha ay ni pfuglay ad Jerusalem an i cha epfakhat. Ja natoy ta gway aton hana pfahor ta-o an ma-ulahan khapo chin chala na an nun-ajuh. ¹³ Hotti me-ekak ta-o ta umuy ta-o ay hija, an hay podhona an hapiton ja taynan ta-o hachi ugalin chin nahop ja midchum ta-o ay hija an mapahiw. ¹⁴ Ti pfu-un heto lota chi achaaan chi punhitugwan hi ma-id chi pogpogna, ti hini uchukhon ta-o ja hini pfuglay ad langit an hijay punhitugwan ta-o hi ma-id pogpogna. ¹⁵ Ja hay khun ta-o koma idaton ay Apo Jos khapo ay Hesus ja hini pundayawan ja punyamanan ta-o ay hija. Hay hato chi idaton hana tatakhu an

^g 13:5 Deuteronomy 31:6 ^h 13:6 Psalms 118:6-7

*Enekak cha hi Hesus ay ni pfuglay ad Jerusalem
an i cha epfakhat. 13:12*

mangali hi hijay Apo cha. **16** Ja achi ta-o khu alichuwan an mangat hi maphod ja an tomolong hana papadchung ta-o. Hay hato chi daton an omepachenor ay Apo Jos.

17 Unuchon ju ja na-upfay aju hana khun mangpangpangulu ay cha'ju, ti chichay khun manalimun ay ni pammati ju, ja anila cha an hongpfatan cha ay Apo Jos hini aton cha an munserbi. Hotti unuchon ju ta mun-an-anla cha an mangat ay ni tamu cha. Ti nu achi ju unuchon ja ma-id pohodna hi i cha punserbiyan ja cha'juy ka-ahi.

18 A-akhi, etotoloy ju an mangelalalakkan ay cha'mi, ti anila mi an maphod hitay konsensia mi ja podpodhon mi an mi'takhu an ma-ichadni' chumalat hi apahigwan Apo Jos ay cha'mi. **19** Achi aju adni' amat hina ta ekalalakhana' ta alom ja achi umijahop ja empfangngacha' ay Apo Jos ay ni gwachaan ju.

20-21 Hi Apo Jos an arpugwan chi lenong chi nummahu ay Apo Hesus. An hija hini madayaw an Pastor an khun manalimun ay chita-o an amat hi karnero na, ja hini chala na an nun-ajuh chi nangpa-innila ay ni achi mapogpog an ne'tobpfalan Apo Jos ay chita-o. Hay kalalag u ja hitay an Jos ja ichat na ay cha'ju an amin chi mahapor ju ta gway aton ju an mangat ay ni penhod na. Ja pumpfalinona chita-o hi tatakhu an maka-ay-ayu ay hija khapo ay Hesu Kristo an nidchuman ta-o. Hijay madaydayaw hi ma-id chi pogpogna. Amen.

22 Hay allo' ay cha'ju, a-akhi, ja achi ju adni' ilukhangeh ta apfuluton ju hay hato tukhun u ay tay ho'ho'chod an tula' u ay cha'ju.

23 Podho' an ipa-innila ay cha'ju an pfimmutay hini ibpfa ta-o an hi Timoti hichi pfaluchan. Nu umali gwot heto

hot mitnud ay ha-in an umali
hina gwachaan ju.

²⁴ Pakumustaan ju hana
mangpangpangulu ay cha'ju ja an
amin hana tatakun Apo Jos

hina. Hato a-akhi ta-o an namati
an narpu ad Italy ja
pakumustaan cha'ju khu. ²⁵ Hi
Apo Jos chi mangkhohkhohan ay
cha'ju an amin. Amen.